

सानพลัง สร้างระบบสุขภาพพึ่งประสงค์: การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA/EHIA)

อินทิตรา เอี่ยมลจันตร

ผู้อำนวยการสำนักจัดการสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตุลาคม 2559

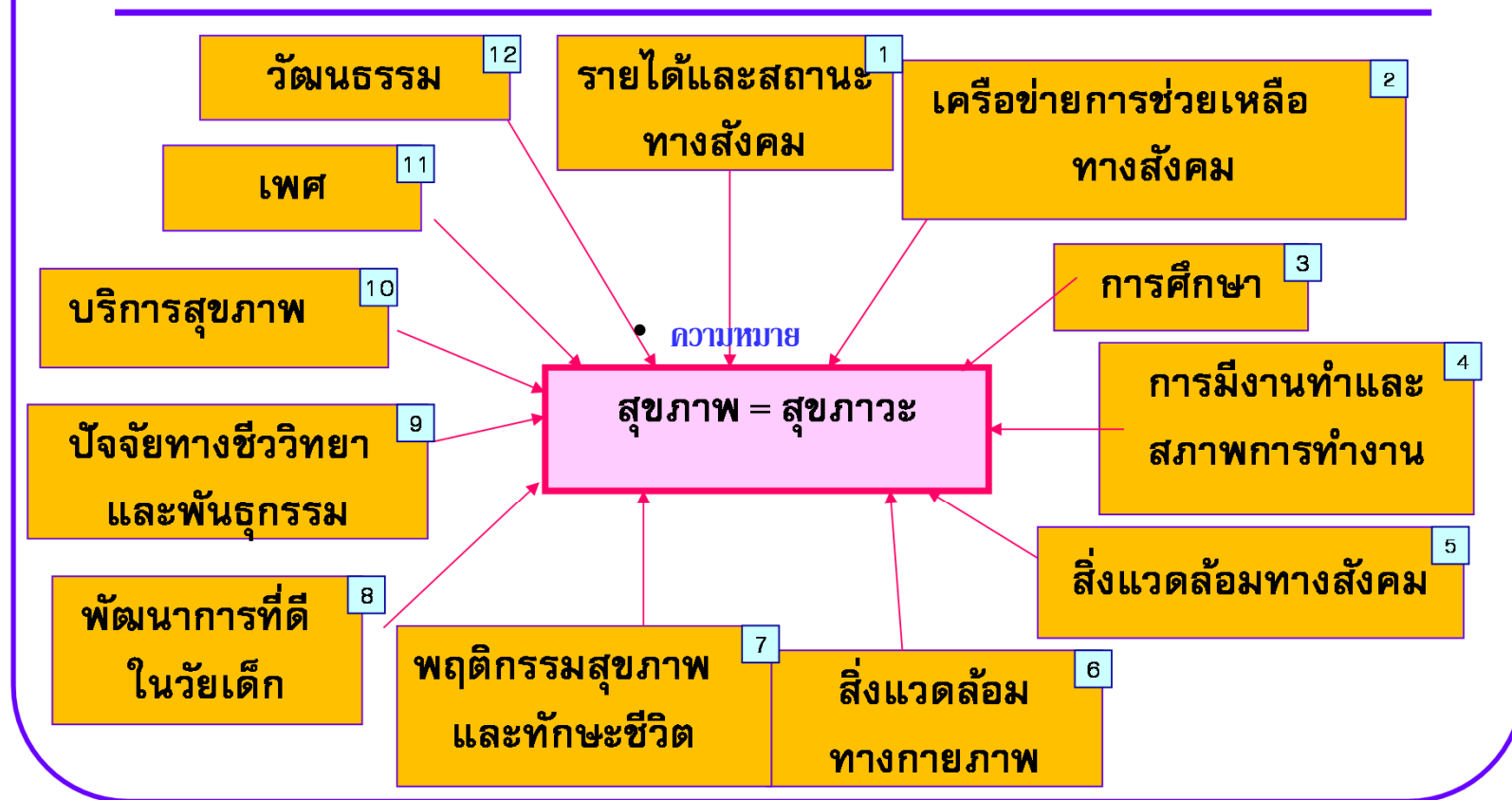

ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

ที่มา : Health Canada

ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพสู่คุณภาพชีวิต (Health Determinants)

ที่มา : Health Canada

การนำ EIA มาใช้

- **EIA** การทำนายหรือคาดการณ์เกี่ยวกับผลกระทบในทางบวก และทางลบของโครงการพัฒนา ที่จะมีต่อสภาพแวดล้อมในทุกๆ ด้านรวมทั้งการพิจารณา และเสนอมาตรการที่จะใช้ในการลด และป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตลอดจนวางแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อม ของโครงการเพื่อป้องกันและลดผลเสียที่จะเกิดขึ้นด้วย
- **EIA** ครอบคลุมเรื่องสุขภาพการประเมินผลกระทบ

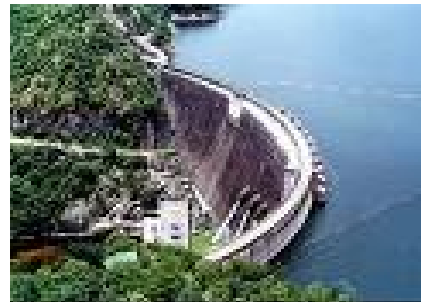
สถานการณ์ปัจจุบัน

- EIA 35 ประเภท
- EHIA 12 ประเภท
- มีการกำหนดขั้นตอน ระยะเวลา ตามกฎหมาย
- มีการกำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการ **EIA** และ **EHIA**

การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ

ในการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะต้องมีการศึกษาครอบคลุมปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้ง 9 ข้อ เป็นอย่างน้อย

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ

- การเปลี่ยนแปลงสภาพและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
- การผลิต ขนส่ง และจัดเก็บวัตถุดิบอันตราย
- การกำเนิดและปล่อยของเสียจากการก่อสร้าง
กระบวนการผลิต
- การรับสัมผัสต่อมลพิษและสิ่งคุกคามสุขภาพ
- การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่ออาชีพ การจ้างงาน

การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ (ต่อ)

- การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของประชาชน
- การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่สำคัญหรือเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม
- ผลกระทบที่เฉพาะเจาะจงหรือมีความรุนแรงเป็นพิเศษต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- ทรัพยากรและความพร้อมของภาคสาธารณสุข

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน EIA /EHIA

EIA : อย่างน้อย 2 ครั้ง

1. ขั้นกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)
2. ขั้นร่างรายงาน (Draft EIA)

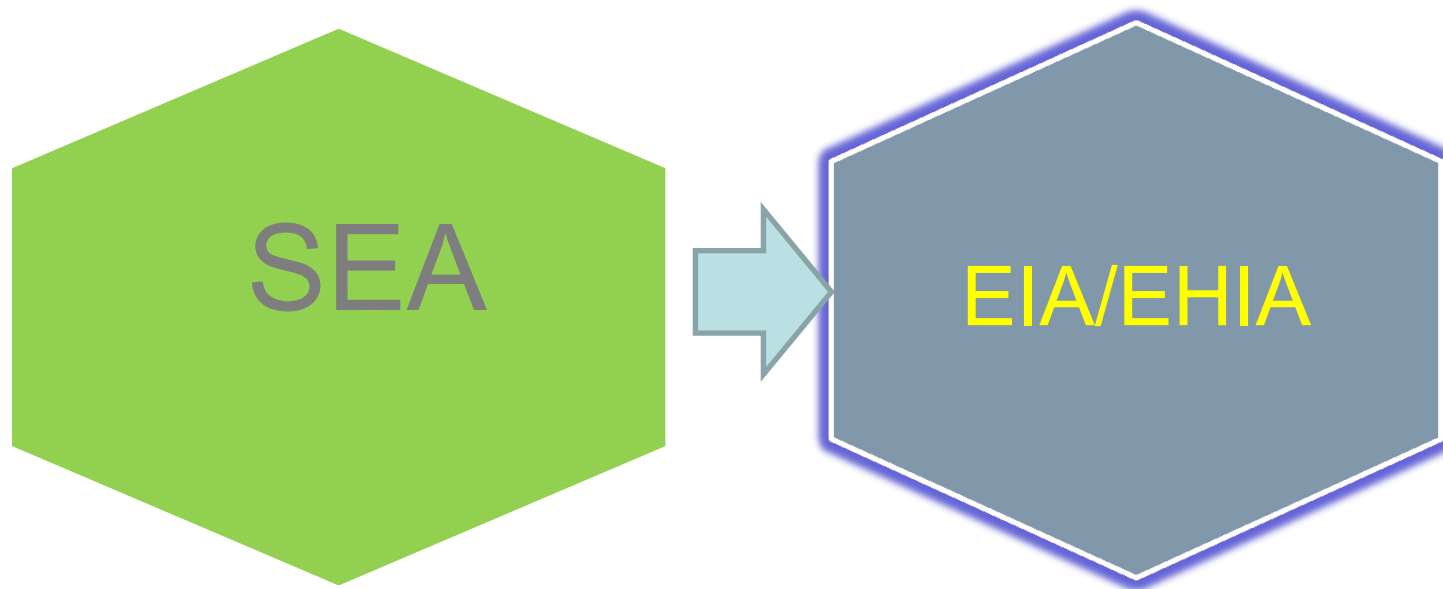
EHIA : อย่างน้อย 4 ครั้ง

1. ขั้นกำหนดขอบเขตการศึกษา (Scoping)
2. ขั้นจัดทำรายงาน (EIA preparation)
3. ขั้นร่างรายงาน (Draft EIA)
4. ขั้นก่อนการตัดสินใจ (Decision Making)

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (พ.ศ. 2559)

- การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ
- บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ในการดำเนินการหรืออนุญาตตามวรรคหนึ่ง รัฐต้องระมัดระวังให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพน้อยที่สุด และต้องดำเนินการให้มีการเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้า

การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยด้าน EIA/EHIA

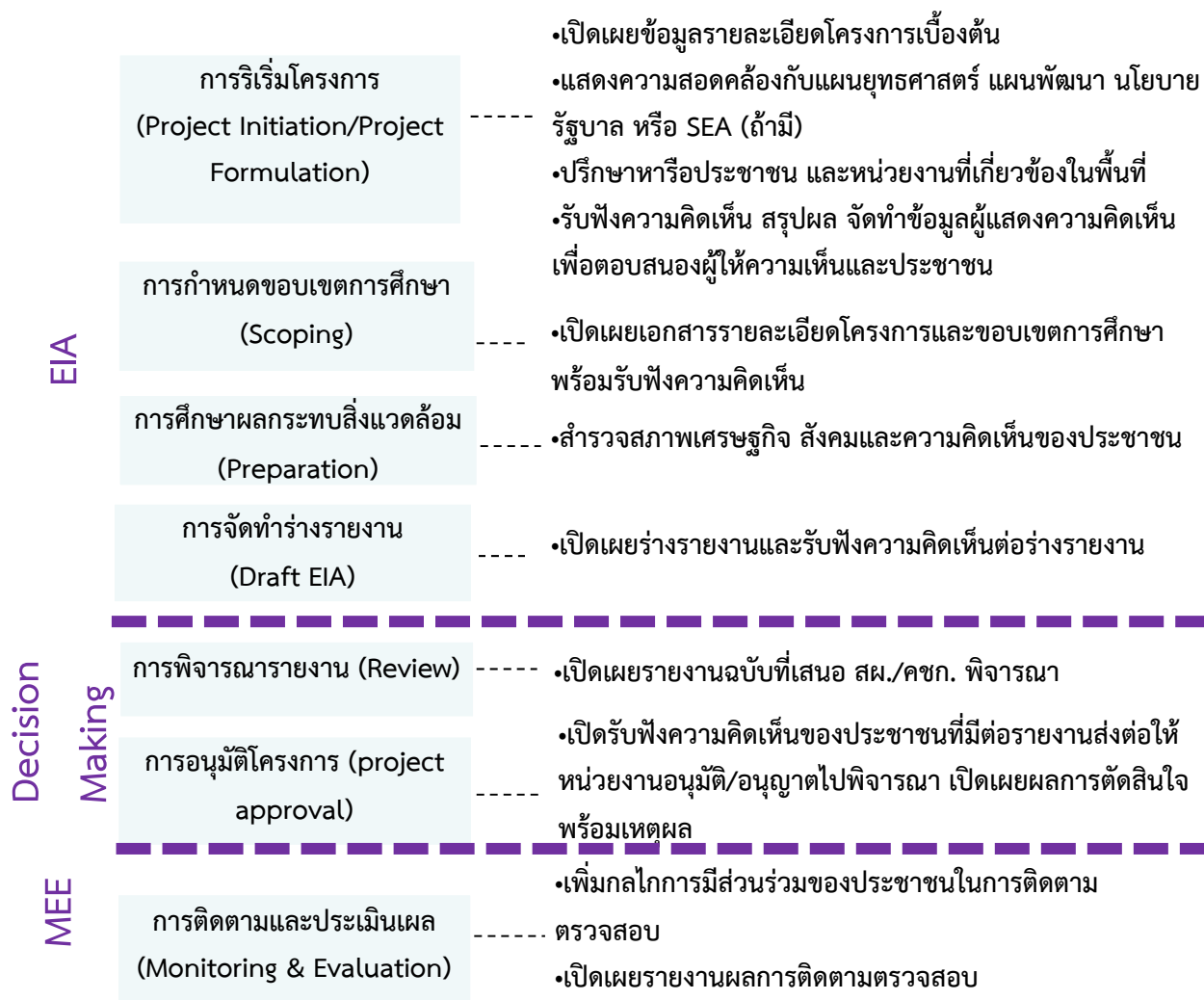
แนวทางการขับเคลื่อน

SEA

- การศึกษารวบรวมหลักการ ขั้นตอน วิธีการดำเนินงานที่ผ่านมาด้าน SEA ทั้งในและต่างประเทศ
- ยกร่างแนวทางการพัฒนา SEA ระยะสั้น โดยกำหนดระดับและประเภทของ แผนงานที่ต้องควรจัดทำ SEA
- การพัฒนาความรู้ ความสามารถในการจัดทำ SEA ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำ pilot study
- การเสนอแนวทางการพัฒนาระบบฐานข้อมูล (Data base) เกี่ยวกับ SEA
- การจัดเตรียมร่างระเบียบ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

EIA/EHIA/ME&E

- การปรับปรุงคุณภาพรายงาน โดยการปรับปรุงระบบการขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิทำรายงานฯ
- ให้มีการกระจายการพิจารณารายงานบางประเภทไปยังระดับจังหวัดแบบครบขั้นตอน
- ทบทวนแนวทางการพิจารณารายงานของ คชก เพื่อเป็นกรอบการพิจารณารายงานทั้งส่วนกลางและจังหวัด
- ทบทวน และกำหนดกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นริเริ่มโครงการ จนถึง การติดตามตรวจสอบ
- กำหนดให้มีการจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และให้หน่วยงานนำไปใช้ประกอบการอนุญาตหรือต่ออายุ
- การอนุญาต การควบคุม จัดทำรายงานติดตามตรวจสอบ
- การพัฒนาระบบฐานข้อมูล
- การปรับโครงสร้างองค์กร

แผนและกระบวนการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานด้านสุขภาพเข้ามามีบทบาทกับ **EHIA** สำหรับโครงการพัฒนาตั้งแต่ต้นและตลอดกระบวนการ
- การเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบผลกระทบด้านสุขภาพในระดับโครงการและพื้นที่
- ความจำเป็นของงานระบาดวิทยา
- การพัฒนาฐานข้อมูลในการประเมินผลกระทบทางสุขภาพ